

Lov za cerkvenim zakladom

Naročnik: VSESLOVENSKO ZDRUŽENJE MALIH DELNICARJEV
Objave so namenjene interni uporabi v skladu z odločbami ZASP in se brez soglasja imetnika pravic ne smejo proslo razmnoževati in distribuirati!
Klipping d.o.o.

V Mariboru je zastavljenega precej
nadškofijskega premoženja.

Page: 24

Reach: 23000

Country: SLOVENIA

Size: 1980 cm2

2 / 4

Sta bila mariborska (nad)škofa Franc Kramberger in njegov naslednik Marjan Turnšek zavedena, ko se je zastavljalo cerkveno premoženje?

Mirko Krašovec, nekdanj »finančni minister« mariborske nadškofije, se otepa kakršnekoli krivde za gospodarski polom Cerkve na Štajerskem.

Tekst: **Jože Biščak** Foto: **Primož Lavre, BOBO, arhiv Reporterja**
joze.biscak@reporter.si

Čeprav sta poleg bančnikov in nadzornih svetov upravi propadlih finančnih holdingov Zvona Ena in Zvona Dva v stečajju najbolj odgovorni za finančni zlom mariborske nadškofije, zdaj brezsravno zahtevata še visoke odpravnine. Vendar očitno ne bo šlo tako zlahka. Stečajna upraviteljica Zvona Dva Vida Gaberc je namreč izplačilo zadržala, čeprav gre za prednostne terjatve in bi jih že lahko poplačala.

»Počakala bom na ugotovljeno morebitno odgovornost in na to, kaj bo rekel upniški odbor,« je za Reporter povedala Vida Gaberc. Nekdanji predsednik uprave Zvona Dva Ljubo Peče je zahteval nekaj več kot 54 tisoč evrov. Gaberčeva mu je priznala okoli 25 tisoč evrov, prereka pa mu za 29 tisoč evrov terjatev. Franc Ješovnik, Pečetov predhodnik, zahteva nekaj več kot 40.000 evrov.

Še več so zahtevali vodilni Zvona Ena. Bivši predsednik uprave Zvona Ena (in tudi nekdanji direktor cerkvenega projekta Betnava) Simon Zdolsek je prijavil za skoraj 95.000 evrov terjatev. Od tega 23 tisoč evrov zaradi neizplačane odpravnine, nekaj več kot 66.000 je težka odpravnina po individualni pogodbi, zahteva pa še regres in nadomestilo zaradi neizkoriščenega dopusta v letih 2011 in 2012. Nekdanja članica uprave Mateja Vidnar je prijavila za okoli 72.000 evrov terjatev (od tega 23.000 zaradi neizplačane odpravnine in 56.000 za odpravnino po individualni pogodbi). Tudi Tatjana Novinec, nekdanja predstavnica zaposlenih v nadzornem svetu Zvona Ena, zahteva neizplačano odpravnino, ki znaša skoraj 27.000 evrov, poleg tega pa bi rada še štiri tisoč evrov za neizkoriščen dopust v letih 2011 in 2012. Svoje je pristavil še

nekdanji ekonom mariborske nadškofije in predsednik nadzornega sveta Zvona Ena Mirko Krašovec, ki terja neizplačane sejinne.

Koliko je dolžna nadškofija?

Finančni polom Zvonov čuti predvsem mariborska nadškofija, ki je imela v lasti Zvonova skupaj z murskosoboško in celjsko škofijo po podjetju Gospodarstvo Rast, ki je od konca leta 2011 prav tako v stečajju. Ogroženo je njeno premoženje, ki ga potrebuje za opravljanje svojega poslanstva. Večina naj bi bila zastavljenega, nadškofija pa ima blokirane transakcijske račune. Koliko je tega oziroma koliko znaša dolg, se večinoma le ugiba. Nadškofija je leta 2011, preden je s položaja predčasno odšel dolgoletni mariborski nadškof Franc Kramberger, razkrila, da je imela leta 2010 17,4 milijona evrov dolga do bank, leta 2012 je bila številka »popravljen« na 25 milijonov. Pred dnevi pa je generalni tajnik škofovske konference Tadej Strehovec na predstavitveni novinarski konferenci novega začasnega vodje ljubljanske nadškofije Andreja Glavana dejal, da neposredni dolg znaša okoli 27 milijonov evrov. Koliko pa je ob tem še poroštve, ni bilo pojasnjeno. Ob tem je profesor kanonskega prava Borut Košir

opozoril, da je Gospodarstvo Rast sicer v lasti nadškofije, toda gre za družbo z omejeno odgovornostjo, ki jamči samo s svojim premoženjem.

Vendar je že jasno, da so cerkveni dostojanstveniki za nekatere posle dali poroštvne izjave, jamčili pa so s cerkvenim premoženjem. V javnosti se omenja, da je zastavljen sedež mariborske nadškofije na Slomškovem trgu v Mariboru, orglarska delavnica v Hočah, župnijski urad v Studenicah z okoliškimi parcelami, župnijski urad v Černečah, cerkev sv. Alojzija na mariborskem Glavnem trgu in še kaj, 14 stanovanj na Bavarski ulici v Mariboru pa naj bi banka Raiffeisen že zarubila.

V strahu župnije in verniki

Koliko je tega v resnici, smo vprašali tudi na sedež mariborske nadškofije. Kanonik Janez Lesnika, kancler mariborske nadškofije in eden izmed petih duhovnikov, ki so januarja 2011 postali (papirnati) lastniki podjetja Betnava (v stečajju), nam je poslal odgovor tamkajšnje gospodarske uprave. Nadškofija ima tako za 16.378.801 evro skupnih obveznosti za posojila, prejeta od bank upnic, in za 5.561.920 evrov skupnih obveznosti iz danih solidarnih poroštev. Oboje je samo glavnica.

Page: 24

Reach: 23000

Country: SLOVENIA

Size: 1980 cm2

3 / 4

Nedograjeni Slomškovi cerkvi v župniji Maribor - Košaki grozi zaplemba s strani upnikov. Nadškofija zaradi bankrota ne more pomagati.

Nadškofijsko gospodarsko upravo je po odhodu Mirka Krašovca prevzel Lojze Cvikel.

Ocenjena vrednost zastavljenih nepremičnin Nadškofije Maribor za obveznosti tretjih oseb naj bi znašala 1.856.219 evrov. Tudi v tem primeru gre za glavnico. Na vprašanje, katere nepremičnine je nadškofija zastavila, pa odgovora nismo dobili.

Posredno škodo finančnega zloma nadškofije čutijo tudi posamezne župnije in verniki. Med njimi župnija Maribor - Košaki, ki ima za zavetnika škofa Antona Martina Slomška in se je leta 1998 pastoralno osamosvojila. Župljani so kupili zemljišče in začeli graditi cerkev. Ko je po boleznih umrl župnik Franci Pivec in je skrb za župnijo leta 2009 sprejela mariborska nadškofija, so se začele težave. SCT (v stečaju), ki je cerkev gradil, je maja 2012 sicer sprejel to, da v zameno za plačilo vzame hektar zemljišča v lasti nadškofije (to naj bi zadoščalo za 665.000, kolikor je znašal dolg za neplačana dela), vendar je kasneje zahteval še glavnico in zamudne obresti (te zdaj znašajo okoli 300.000 evrov), drugače bo za premoženje župnije in nedograjene cerkve razpisana dražba. Toda ker je Cerkev na Štajerskem na robu bankrota in župniji nadškofija ne more pomagati, je pred dobrim mesecem takratni mariborski nadškof Marjan Turnšek naslovil na vse slovenske župnije prošnjo, naj pomagajo rešiti novo Slomškovo cerkev. »Prosimo, da strnemo vse moči in skušamo solidarnostno rešiti nastalo stanje,« je bilo v pozivu vernikom zapisano v župnijskih glasilih.

Dražba premoženja Zvona Ena

Stečajna upraviteljica Zvona Ena Mojca Breznik je 13. maja pozvala k oddaji nezavezujočih ponudb za dvanajst deležev, ki jih v različnih domačih in tujih podjetjih ima Zvona Ena v stečaju. Zadnji rok za oddajo je ponedeljek, 2. september, ob 12. uri.

Podjetje	Predmet prodaje
Solo Orto d.o.o., Junče Ravan bb, 21403 Sutivan, Hrvaška	66,71-odstotni delež v nominalni vrednosti 43,9 milijona hrvaških kun (okoli 6,1 milijona evrov)
Forš Tuzla d.o.o., Ulica Zvonka Cerlića 1, 75000 Tuzla, BiH	33,94-odstotni delež v nominalni vrednosti 0,5 milijona KM (okoli 255 tisoč evrov)
Julius Fond d.o.o., Letališka cesta 10, 2312 Orehova vas	50-odstotni delež v nominalni vrednosti 12.518,78 evra
Fidina d.o.o., Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana	14,67-odstotni delež v nominalni vrednosti 1,1 milijona evrov
Akord d.o.o., Kopolica 5, 21000 Split, Hrvaška	100-odstotni delež v nominalni vrednosti 750.000 hrvaških kun (okoli 107 tisoč evrov)
DUF Bosinvest d.o.o., Sarajevo, BiH	55-odstotni delež v nominalni vrednosti 550.000 KM (okoli 280 tisoč evrov)
S.C. Contour Group S.A., Ard, Calea Bodrogului nr 2-4, Romunija	87.034 delnic z oznako CGC
Elevadores Mar del Plata S.A., Avenida A s/n-Puerto, 7600 Mar del Plata, Argentina	6.720 delnic z oznako EMAP
Frigorífico Sadowa S.A., Avenida Constitucion 10.300, 7600 Mar del Plata, Argentina	4.375 delnic z oznako SADO
Elektro Celje, Vrnčeva ulica 2 a, 3000 Celje	7.310 delnic z oznako ECEG
ZIF Eurofond-1 d.d., Muftije Muhameda ef. Kurta 1, 75000 Tuzla, BiH	190.356 delnic z oznako EFNFRK 1 IF
Iris computers d.d., Hiseta br. 6, 71000 Sarajevo, BiH	20 delnic z oznako IRISRK 1

VIR: SKLEP OKROŽNEGA SODIŠČA V LJUBLJANI

Prodaja terjatev Zvona Ena

Medtem se prodaja (kar je še ostalo) premoženje Zvona Ena, Zvona Dve in Gospodarstva Rast. Mojca Breznik, stečajna upraviteljica Zvona ena, največjega dolžnika, kjer imajo upniki za 876,3 milijona evrov priznanih terjatev, je pozvala k oddaji ne-

zavezujočih ponudb (rok se izteče 2. septembra ob 12. uri) za nakup poslovnih deležev nekaterih družb (o tem pišemo zgoraj v posebnem okviru) in odprtih terjatev. Med slednjimi je največja terjatev do Zvona Dva (skoraj 120 milijonov evrov), ki najbrž ne bo poplačana, ker je holding v stečaju.

Razprodaja Zvona Dva

Vida Gaberc, stečajna upraviteljica Zvona Dva (stečaj je bil uveden januarja 2012, priznanih je bilo 403 milijone evrov terjatev), je dejala, da težko napove, koliko bodo upniki dobili, saj bodo poplačani v različnih odstotkih. Prednostne terjatve (30.862,54 evra) so bile poplačane v celoti, zastavni upniki bodo poplačani odvisno od vrednosti prejetega zavarovanja (iz začetne bilance je razvidno, da so obveznosti znašale nekaj več kot 97 milijonov evrov, ločitveni upniki so do zdaj dobili 13,6 milijona), navadni upniki pa bodo poplačani v samo nekaj odstotkih.

Glede zastavnih upnikov je Gaberčeva dejala, da so do zdaj unovčili večino zastavljenih delnic. Prodane so bile delnice Cetus Grafa (311.930 delnic), Krke (več kot 52.000 delnic), Etola (10.823 delnic), Telekoma (708 delnic), Iskre Avtoelektrike (230.739 delnic) in TKK Srpenica (32.998 delnic). Delnice MKZ (za okoli 22 milijonov evrov) so zastavni upniki Abanka, NLB in Hypo banka neuspešno prodajali, neunovčene pa so še delnice Gee in Beti Holdinga. Neuspešna je bila tudi prodaja 57-odstotnega deleža nepremičnine v Kopru (bivši najemnik Citroën) za 2,25 milijona evrov. Kasneje se hipotekarni upnik banke Raiffeisen ni strinjal z znižanjem

Zastavljene delnice slovenskega farmacevtskega podjetja Krke so bile z lahkoto prodane.

cene (1,79 milijona evrov).

Sicer ima v Zvonu Dva za 116,7 milijona evrov pogojnih terjatev in pogojnih ločitvenih pravic tudi Zvon Ena, vendar to ne bo uresničeno, saj je zastavna pravica na deležu T-2 prenehala. Po drugi strani pa ima Zvon Dva v stečaju Zvona Ena priznanih 179,2 milijona evrov terjatev in 69,7 milijona pogojnih terjatev, ki pa tudi ne bodo realizirane, saj je priznana ločitvena pravica na deležih T-2 prenehala. Kot je znano, je bil Zvon Ena v T-2 razlaščen. Vida Gaberc je še dejala, da znaša stečajna masa Zvona Dva od do zdaj unovčenega nezastavljenega premoženja in prihodkov od dividend, najmanj in izterjav več kot 2,4 milijona evrov.

Page: 24

Reach: 23000

Country: SLOVENIA

Size: 1980 cm2

4 / 4

Stečajna upraviteljica prodaja delež in terjatve do podjetja Akord, ki je gradil luksuzne vile v Opatiji in je v posredni lasti mariborske nadškofije.

Prodajajo se tudi terjatve (9,5 milijona evrov) do hrvaškega podjetja Akord, ki je v lasti Zvona Ena. Akord je bil ustanovljen z namenom, da bo gradil luksuzne apartmaje v Opatiji. Gre za tri vile (Opatija, Arentz in Volosko), kreditodajalci pa so bili Zvon Ena, Banka Celje in Volksbank. Od 28 apartmajev so jih do zdaj prodali 16, šest jih je rezerviranih, šest jih še ni prodanih. Cena kvadratnega metra apartmaja je okoli 10.000 evrov, veliki pa so od 82 do 135 kvadratnih metrov. Naprodaj so še terjatve (9,4 milijona evrov) do hrvaškega podjetja Sole Orto, ki je bilo najprej v stoodstotni lasti Zvona Ena, kasneje pa je bila tretjina prodana kranjski Savi. Namen je bil, da se 32 hektarjev v Sutivanu na otoku Braču spremeni v zazidljivo zemljišče, ki pa je zdaj zastavljeno pri Gorenjski banki.

Za poplačilo upnikov Zvon Ena Breznikova prodaja še terjatve do argentinskega podjetja Sadowa (1,1 milijona evrov), hrvaškega podjetja Auctor (0,7 milijona evrov), bosansko-hercegovskega Iris computers (170.000 evrov), IJ Nasveti v stečaju (tri milijone evrov), Dimnikarstvo Celje (1,9 milijona evrov) in še nekaterih. Naprodaj pa so zaradi neizročeni vrednostnih papirjev, ki kotirajo na borzi v Bosni in Hercegovini, tudi terjatve do treh fizičnih oseb: direktorja Akorda Vojteha Reismana (170.000 evrov), zagrebškega odvetnika Tomoslava Gnjiđića (615.000) in njegove žene Zrinke Gnjiđić (447.000 evrov).

Kdo je kriv za polom?

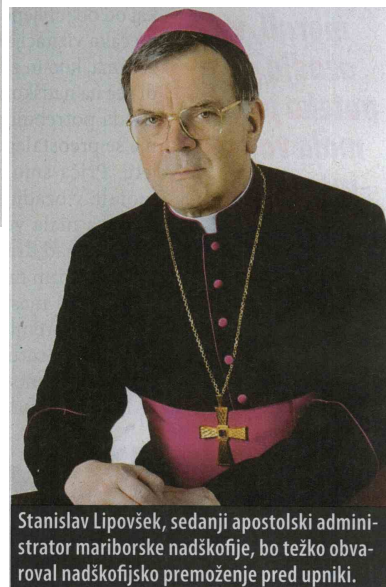
Šele stečajni Zvonov in Gospodarstva Rast so pokazali vsaj orise neverjetne

prepletenosti posameznih družb, ki so pri poslih sodelovale, pohlepnih ljudi, odvisnih, slamatih družb in posameznikov, ki so se okoristili, zdaj pa se otepajo odgovornosti, poroštev in zastavljenih nepremičnin, ter nepregledno število podjetij. Še finančni forenziki se težko prebijajo skozi ta labirint in ga težko dojemajo, kaj šele cerkveni dostojanstveniki, ki so bili tega nevešči in so slepo zaupali raznim svetovalcem in direktorjem, na čelu katerih je bil nekdanji »finančni minister« mariborske nadškofije Mirko Krašovec. Zdaj je umaknjen v Avstrijo, njegovega brata Alojza, ki je bil imenovan za enega od petih slamatih lastnikov (duhovnikov) propadlega podjetja Betnava, pa so s 1. avgustom upokojili. Prav iz krogov blizu Mirka Kraševca naj bi v javnost prihajali dokumenti, ki skušajo očrniti škofe, njega pa oprati krivde, čeprav je bil, denimo, predsednik nadzornega sveta Zvona Ena.

V javnosti se namreč zdaj krivda pripisuje (skoraj) izključno nekdanjim škofom in nadškofom (Francu Krambergerju, Antonu Stresu in Marjanu Turnšku), ki pa so bili skoraj edini, ki so svoj del (objektivne) krivde priznali in se tudi opravičili, čeprav bi morali glavno odgovornost nositi predsedniki in člani uprav, nadzornih svetov in banke. Tako meni ekonomist Matej Lahovnik, ki tudi pravi: »Če bi bila Slovenija učinkovita pravna država, bi vsak odgovarjal v skladu s pristojnostmi, ki jih je imel, in za odločitve, ki jih je sprejemal. Zanimivo, da v Sloveniji ob vseh bančnih aferah še noben bankir ni bil ustrezno sankcioniran.«

Nekdanji predsednik uprave Zvona Ena Simon Zdolšek (levo) v pogovoru z odvetnikom Stojanom Zdolškom.

Stanislav Lipovšek, sedanji apostolski administrator mariborske nadškofije, bo težko obvaroval nadškofijsko premoženje pred upniki.

»Ste morda slišali, da preganjajo katerega od bankirjev,« se je nedavno v intervjuju za Delo vprašal tudi nekdanji prvi človek Petrola Marko Kryžanowski (sodeloval je pri poskusu reševanja Zvonov), ki je jasno opozoril, da sta po zakonu o gospodarskih družbah uprava in nadzorni svet tista organa, ki sta odgovorna za delovanje družbe: »Zato je enačenje odgovornosti nadškofov Stresa in Turnška ter Bavčarja in Kordeža popolnoma napačno in nepošteno.«

Podobno meni tudi nekdanji predsednik uprave Zvona Ena Simon Zdolšek, ki je za Finance dejal, »da za to, kar se je dogajalo v posameznih podjetjih, povezanih z nadškofijo, ni odgovoren škof«. Po njegovem se v poslovne odločitve podjetij ni vmešaval. »Odgovorne so uprave, morda tudi nadzorni sveti posamezne družbe. Vsaj za Zvon Ena lahko rečem, da je tako. Tudi jaz se čutim odgovornega,« je Zdolšek kot eden redkih »civilnih« vodilnih v zgodbi igranja s cerkvenim premoženjem priznal svoj del odgovornosti. ■